

امضای تفاهم‌نامه همکاری میان سازمان انرژی اتمی و آستان قدس رضوی

مشهد قطب پزشکی هسته‌ای و تولید رادیودارو می‌شود

۴

گزارشی از جشن تکلیف دانش آموزان در حرم امام مهربان

جشن بندگی در پناه حضرت رضا علیه‌السلام

در نخستین روزهای آذر ماه، رواق کودک صحن پیامبر اعظم(ص) منتظر دخترانی است که از مدتی پیش برای حضور در جشن تکلیف حرم مطهر رضوی اعلام آمادگی کرده‌اند و حالا با چادر نماز سفید و سجاده‌هایی یکدست صورتی حاضر شده‌اند و می‌خواهند پرواز پروانه‌وار خود را با بندگی معبود و گشتن به دور پروردگار جشن بگیرند. همه چیز برای یک جشن ساده و خودمانی با عنوان «پرواز پروانه‌ها» آماده است. دختران کوچکی که با فطرت‌هایی پاک در کنار بارگاه امام مهر و مهربانی حاضر شده‌اند تا نخستین قدم‌های بندگی را بردارند و ...

از «نکاح» و «عشرت‌آباد» تا «باغ دولاب» و «چاه‌نو»

محلات از یاد رفته مشهد به روایت اسناد

پیش، نام خیابانی در بولوار عبدالمطلب نکاح بود که حدود این قلعه را مشخص می‌کرد. افزون بر این، مسجد جامع نکاح که در سال ۱۲۹۷ش، یعنی حدود ۱۰۴ سال پیش ساخته شده، هنوز در همین خیابان قرار دارد؛ هرچند برخی، شاید از سر ناآگاهی، این نام چند قرن‌ه را با اسم بی‌مسمای «رئوف» عوض کرده‌اند.

کوچه چاه‌نو یا چُهَنو، یکی از قدیمی‌ترین گذرها و محلات مشهد است که هنوز هم می‌توان امتداد آن را در محلات قدیمی جنوب شرقی حرم مطهر یافت. خوشبختانه نام باغ دولاب و دروازه مشهور آن در نقشه‌های دهه ۱۳۳۰ مشهد وجود دارد، مکانی در محدوده کوچه «راد» که امروزه در حاشیه بولوار وحدت قرار گرفته و مسجد «حاج‌آخوند» آن، در میان مشهذبزرهوان و حتی کسانی که تاریخ انقلاب

■ **کنکاش در نام‌های آشنا و ناآشنا**
در این سند ارزشمند به نام برخی از محلات قدیمی مشهد برمی‌خوریم که امروزه کمتر کسی اسم آن‌ها را به یاد می‌آورد. با هم چند خط از این سند را مرور می‌کنیم: «از بابت مزرعه سعدآباد و به اسم ورثه منقبت‌پناه میرزا نظام، «از بابت قلعه محسن‌آباد به اسم سیادت‌پناه میرزاغیاث»، «قلعه عشرت‌آباد و نکاح، کوچه کاریز و کوچه میرشریف و قلعه‌های نودهنو و اراضی کوشخانه، باغ دولاب و قلعه سرکار منقبت‌پناه عباس‌قلی‌خان»، «رعایای کوچه نو، چاه‌نو، اراضی توپخانه و حق‌الشرب باغات آن‌ها»، در همین چند جمله که بخش کوچکی از سند یاد شده را تشکیل می‌دهد، می‌توان برخی نام‌های آشنا یا ناآشنا را دید. مزرعه سعدآباد در غرب محله سراب با قنات مشهور

اسلامی را در این شهر دنبال می‌کنند، شناخته شده‌است. قلعه عباس‌قلی‌خان، احتمالاً منسوب به عباس‌قلی‌خان معروف است؛ مؤسس مدرسه علمیه‌ای به همین نام در دوره صفویه و واقف موقوفات ارزشمندی که درآمد آن‌ها همچنان در مسیر خیرات وقف هزینه می‌شود؛ با این حال ما اطلاع دقیقی از محل آن نداریم؛ نه درباره این مکان و نه درباره برخی دیگر از مکان‌ها، محلات و کوچه‌هایی که در این سند نام برده شده و شاید برای یافتن مکان دقیق آن‌ها ناچار به بررسی دیگر اسناد باشیم، مکان‌هایی مانند قلعه محسن‌آباد، اراضی کوشخانه و ...

آن از جمله نقاط بسیار مشهور و قدیمی مشهد است که امروزه نیز مشهدی‌ها کم و بیش آن مناطق را می‌شناسند و با باغ‌های مهم آن، مانند باغ مشهور اداره اوقاف آشنایی دارند. نام قلعه عشرت‌آباد هم برای بسیاری از ما آشناست. برخی آن را با مکان قدیمی باغ «هشت‌آباد»، جایی در جنوب میدان شهدا و بخشی از بالاخیابان امروزی تا حدود راه‌آهن مشهد تطبیق می‌دهند و گروهی دیگر معتقدند این قلعه، جایی بیرون از شهر مشهد بوده و بعدها اسمش به داخل شهر راه یافته است. قلعه نکاح البته پیش از بقیه قابل شناسایی است؛ تا همین چند وقت

گفته خداپیامرز آقای کیانی! آه می‌کشم که چه خوب شد ایران بازی‌اش را بُرد که سبب خیر شود گذرم بیفتد سمت گذشته‌ها... بیایم سراغ خنده‌های عمو و اشتیاقی که دیگر نیست تا از استادبوم الریان، بازیکنان ولز، گل‌های دقیقه نود و بُرد و باخت حرف بزنم با او... که بفهمم زندگی چه راز سر به مُهریست! **پی‌نوشت** امام محمدباقر(ع): امروز را غنیمت شمار. تو چه دانی فردا از آنِ که خواهد بود.

کیانی» عزیز، یار شفیق پدر و از خوبان روزگار، سه سالی می‌شود از عمو خبری ندارم. اما خدا را شکر هنوز پیامد مانده آدرس دفترشان کجاست و اینکه چقدر به تیم ملی فوتبال ایران عرق دارد. می‌رسم. جلو در نفس عمیق می‌گیرم و به مغازه باز و روشن و در حال تکاپو نگاه می‌کنم. نرفته حدس می‌زنم قرار است بی‌گله و شکایت و روی خوش با هم معاشرت کنیم و او با بغض اسم بابا را بپیاورد، می‌دانم تا تحلیل و کارشناسی تک‌تک بازیکن‌های پریروز مقابل ولز را

■ **محمدحسین نیکبخت**
یکی از دلایلی که قادر نیستیم مانند برخی کشورها، با قاطعیت درباره رخ داده‌های گذشته خودمان حرف بزنیم و نمی‌توانیم درباره مکان‌ها یا اشخاص تاریخی با اطمینان اظهارنظر کنیم، از دست رفتن اسناد قدیمی است که به مرور زمان نابود شده‌اند و نشانی از آن‌ها باقی نمانده‌است؛ چرا؟ دلیل که زیاد دارد اما اگر بخواهم به مهم‌ترین آن‌ها اشاره کنم، باید از خصوصت‌هایی یاد کنم که حکومت‌های غالب نسبت به حکومت‌های مغلوب داشته‌اند. در قدیم، بیشتر دودمان‌هایی که در ایران به قدرت می‌رسیدند، پس از تسلط بر کشور، رد و نشان فرمانروایان پیشین را پاک می‌کردند تا اسم و خبری از آن‌ها نباشد. این قضیه حتی در عهد باستان هم قابل مصداق‌یابی است؛ ساسانی‌ها پس از آغاز حکومتشان، هر چیزی را که نشان و خبری از اشکانیان داشت پاک می‌کردند و به همین دلیل، ما از حکومتی که حدود ۵۰۰ سال دوام آورد، هیچ خبری نداریم.

■ **چرا مشهد یک استثناست؟**
خوشبختانه در این بین، شهر مشهد با بقیه جاها فرق داشته‌است. حضور، دوام و شکوه روزافزون حرم مطهر امام رضاع) و ضرورت توجه به مسئله موقوفات و حفظ و بهره‌برداری از آن‌ها سبب شد از قرن‌ها پیش، متولیان این مکان مقدس به فکر حفظ و نگهداری اسناد بیفتند و حالا ما کلی سند ارزشمند داریم که در مرکز اسناد آستان‌قدس رضوی نگهداری می‌شوند و علاوه بر حفظ حقوق آستان، اطلاعات از یاد رفته و جذاب زیادی را در اختیار پژوهشگران قرار می‌دهند که در این مدت با برخی از آن‌ها آشنا شده‌اید.

امروز می‌خواهم برایتان از یک سند مربوط به سال ۱۱۰۳/۱۱۰۷ش صحبت کنم که چیزی حدود ۳۲۸ سال از عمر آن می‌گذرد؛ سندی که با شماره ۲/۳۴۴۲۰ در مرکز اسناد آستان‌قدس رضوی نگهداری می‌شود و مربوط به هزینه‌های برخی موقوفات آستان در آن دوره است.

ویژه‌فرهنگ و معارف رضوی
| سال دوم | ویژه‌نامه ۲۹۱ |

تکته‌ها/ آیت‌الله مجتبی تهرانی

پاسخ امیرالمؤمنین علیه‌السلام
به معمای جایگاه آدمی نزد خدا

عضو هیئت علمی پژوهشکده مطالعات معنوی معتقد است
صحیفه سجاده به می‌تواند دینداری جامعه را ارتقا دهد

معرفت افزایی با نگاه فرایندی

مجمع تقریب مذاهب
درباره رویدادهای سیستان و بلوچستان بیانیه داد

ضرورت راهبردی به نمایش
گذاشتن امت واحده اسلامی

حجت الاسلام مهاجر نیا مطرح کرد
«اخلاق» شاخصه انحصاری
گفتمان انقلاب اسلامی

کتاب‌خوانی

زنگ کتاب با کوله‌ای از کتاب

کتابخانه‌های آستان قدس رضوی با توجه به اهمیت ضرورت ایجاد تنوع در ارائه خدمات و روزآمدسازی نحوه اشاعه اطلاعات در راستای فرهنگ کتاب‌خوانی و مطالعه هدفمند، فعالیت‌های متنوعی را در قالب پائتوق فرهنگی برنامه‌ریزی و اجرا کرده‌اند که از جمله آن می‌توان به «زنگ کتاب همراه با کوله کتاب» اشاره کرد. راحله شاهمرادی‌زاده، مسئول امور ترویج مطالعه و فرهنگ کتاب‌خوانی سازمان کتابخانه‌ها، موزه‌ها و مرکز اسناد آستان قدس رضوی در خصوص اجرای این طرح به آستان‌نیوز گفت: برنامه کوله کتاب ویژه‌مراکز و مدرسه‌هایی است که کتابخانه‌های کوچک دارند و برنامه زنگ کتاب و قصه‌گویی بنا به درخواست مدیریت مجموعه به صورت مرتب در آن به اجرا درمی‌آید. براساس درخواست این مراکز برای دریافت کتاب با موضوعات خاص، دفتر ترویج مطالعه و فرهنگ کتاب‌خوانی ۲۰ الی ۳۰ جلد منبع متناسب با گروه سنی مخاطبان آن مرکز تهیه و در برنامه زنگ کتاب اهدا می‌کند. علاقه‌مندان می‌توانند برای بهره‌مندی از برنامه کوله کتاب از طریق مسئولان و مدیران مراکز و مدارس درخواست خود را برای سازمان کتابخانه‌ها، موزه‌ها و مرکز اسناد آستان قدس رضوی ارسال کنند. شایان ذکر است امور ترویج مطالعه و کتاب‌خوانی کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی در راستای توسعه و گسترش فرهنگ کتاب‌خوانی و معرفی برنامه‌های متنوع این بخش به مراکز و مؤسسه‌های آموزشی، کتابخانه‌ها، مدارس، مساجد، پایگاه‌های بسیج و دیگر مراکز متقاضی استفاده از خدمات در شهر مشهد، به برگزاری کارگاه‌های آموزشی برای کتابداران، خادمایران کتاب، معلمان، مربیان، مدرسان و مروچان فرهنگی و مذهبی اقدام کرده است.

نیمکت زندگی

امروز را
غنیمت شمار

رفیه توسلی چه جمعه‌ای بود این جمعه. بعد بُرد جانانه تیم ملی خیلی‌ها نشان دادند ایران، قلب و روحشان است. از خود بچه‌های تیم تا تماشاگران، در و همسایه، اقوام، رفیق و همکار و مردم توی خیابان. جمعه‌ای که قنادی‌ها شلوغ بود و زن و مرد با پرچم دیده شدند، با پرچم راه رفتند، خندیدند، احترامش کردند، جشن گرفتند، اشک ریختند، رویش بوسه زدند. جوری ناب و دیدنی و عاشقانه که باعث شدند یاد کسی بیفتم «عمو